

Harasiuki, dnia 03.11.2025r.

URZĄD GMINY
w Harasiukach
WPLYNEŁO DNIA:
04-11-2025
Nr 0922 Zał. _____
Podpis _____

Rada Gminy Harasiuki
za pośrednictwem Wójta Gminy Harasiuki
ul. Długa 11
37-413 Harasiuki

WNIOSEK

o ustanowienie pomnika przyrody

Na podstawie art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 poz. 1152 z późn. zm.) zwracam się z wnioskiem o ustanowienie **pomnika przyrody** w postaci **trzech drzew gatunku lipa drobnolistna (*Tilia cordata*) oraz krzewu lilaka pospolitego (*Syringa vulgaris*)**, rosnących w miejscowości Harasiuki.

1. Przedmioty ochrony

Zespół trzech drzew gatunku **lipa drobnolistna (*Tilia cordata*)** oraz **krzew lilaka pospolitego (*Syringa vulgaris*)**.

2. Proponowana nazwa pomnika przyrody

„XIX-wieczne lipy Folwarku Harasiuki”

3. Opis obiektu

- obwód pnia lipy nr 1 – 348 cm (mierzony na wys. 130 cm nad ziemią)
- obwód pnia lipy nr 2 – 333 cm (mierzony na wys. 130 cm nad ziemią)
- obwód pnia lipy nr 3 – 275 cm (mierzony na wys. 130 cm nad ziemią)
- pozostałość pnia lipy nr 4 – 298 cm (mierzony na wys. 130 cm nad ziemią)

44 os. 1-2
55 4 pni 1-2
11

Drzewa oraz lilak charakteryzują się wyjątkowymi walorami estetycznymi i okazałymi rozmiarami, szczególnie widocznymi w okresie kwitnienia i żerowania owadów. Ustanowienie ich pomnikiem przyrody byłoby ważnym wyróżnieniem – byłby to **pierwszy pomnik przyrody w miejscowości Harasiuki**.

Drzewa te rosną w osi widokowej głównego ciągu komunikacyjnego – na zbiegu drogi wojewódzkiej nr 858 oraz drogi powiatowej nr 1065R. Ich usytuowanie podkreśla charakter miejscowości i stanowi naturalną wizytówkę Harasiuk. Obiekt ten znajduje się również w niedalekim sąsiedztwie obszaru przyrodniczo-krajobrazowego „Dolina Dolnej Tanwi”.

4. Lokalizacja

- województwo: podkarpackie
- powiat: niżański
- gmina: Harasiuki
- miejscowość: Harasiuki
- ulica: zbiegi ulic Krzeszowskiej i Leżajskiej
- działka ewidencyjna nr 112/4, w bezpośrednim sąsiedztwie działki nr 117/1 (obręb HARASIUKI)

5. Uzasadnienie

Na działce tej rośnie wiele drzew, w tym **trzy wyjątkowe lipy oraz rozłożysty lilak pospolity**.

Według relacji najstarszych mieszkańców Harasiuk, wiek drzew szacuje się na 120–150 lat. Powierzchnia lilaka zajmuje około 120 m². Ich rozmiary i wygląd świadczą o wyjątkowej wartości przyrodniczej i historycznej. Wśród konarów i pni drzew występują liczne gniazda ptaków, dziuple oraz ślady bytowania nietoperzy, wiewiórek i sów, natomiast pod lilakiem często zimują jeże. W okresie letnim kwitnące lipy przyciągają ogromne ilości pszczół, owadów zapylających oraz motyli, w tym rzadkich i chronionych gatunków z rodziny paziowatych – **pazia żeglarza i pazia królowej**. Zaobserwowano również obecność **raniuszka i żaby grzebiuszki ziemnej**.

Zachowane fragmenty pni i konarów, porośnięte mchem i porostami, nadają temu miejscu szczególny charakter przyrodniczy.

Walory historyczne

Z informacji archiwalnych wynika, że w tym miejscu w XIX wieku znajdował się **Folwark Harasiuki**, należący do Ordynacji Zamojskiej. W Archiwach Państwowych w Lublinie zachował się spis inwentarza z października 1872 r., w którym wymieniono m.in. 19 lip rosnących na tym terenie.

Więcej informacji znajduje się w artykule opublikowanym na stronie Lasów Janowskich.

<https://lasyjanowskieiokolice.pl/miejscowosci/harasiuki/folwark-w-harasiukach/>

Można przypuszczać, że opisane lipy stanowią ostatnie żywe pozostałości po parku otaczającym dawny dworek folwarczny.

Znaczenie krajobrazowe i społeczne

Drzewa rosną w centralnej części działki, nie stanowiąc zagrożenia dla użytkowników dróg. Wręcz przeciwnie – tworzą **malowniczy i historyczny akcent krajobrazowy**, który już dziś jest chętnie fotografowany i chwalony przez odwiedzających miejscowość.

Z uwagi na wiejski charakter obszaru, pragniemy, aby otoczenie naszego miejsca zamieszkania zachowało swój naturalny, przyjazny i ekologiczny charakter oraz pozostało miejscem przyjaznym człowiekowi i naturze. W naszej ocenie tereny wyróżniające się bogactwem przyrodniczym oraz walorami krajobrazowymi powinny podlegać szczególnej ochronie i trosce zarówno ze strony władz samorządowych, jak i mieszkańców gminy.

Uznanie tych drzew za pomnik przyrody podkreśliłoby przywiązanie mieszkańców do tradycji, historii i ochrony środowiska. Stanowiłoby to również **wartościowy element promocji gminy Harasiuki**.

6. Podstawa prawna

Zgodnie z art. 40 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody pomnikami przyrody mogą być pojedyncze twory przyrody żywej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej.

W § 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 4 grudnia 2017 r. określono, że za pomnik przyrody może być uznane drzewo, które:

1. posiada obwód pnia nie mniejszy niż minimalny określony w załączniku do rozporządzenia,

lub
2. wyróżnia się w skali kraju, województwa lub gminy pod względem rozmiarów, wieku, pokroju lub walorów przyrodniczych, naukowych, kulturowych, historycznych bądź krajobrazowych.

Wnioskowany zespół drzew spełnia oba te kryteria – zarówno ze względu na **okazale rozmiary, wiek, wartość historyczną**, jak i **walory krajobrazowe i przyrodnicze**.

7. Dodatkowe informacje

W grudniu 2024 r. postulat objęcia ochroną tych obiektów przesłał do Urzędu Gminy w Harasiukach pan **Piotr Kropiński**, zastępca dyrektora Departamentu Ochrony Przyrody w Ministerstwie Klimatu i Środowiska

(sygn. DOP-WŚ.057.163.2024.PP3484978.13885249.11202726).

Ponieważ nie otrzymano dotąd odpowiedzi, niniejszy wniosek ponawiamy, prosząc jednocześnie, aby odpowiedź na niego była również odpowiedzią dla Ministerstwa Klimatu i Środowiska.

Liczymy na przychylność Rady Gminy i Wójta Gminy Harasiuki, mając nadzieję, że opisane drzewa zostaną objęte ochroną jako pomnik przyrody – symbol historii, tradycji i przywiązania do lokalnego dziedzictwa przyrodniczego.

Załączniki

- fotografie drzew, (26 sztuk)
- fotografie mapy lokalizacji,
- link do pełnych materiałów dokumentacyjnych:
<https://drive.google.com/drive/folders/1DhXyyV7vLvbSqs1u7v85HuntbhM-ZFJq>

Z poważaniem